

DWELL

DIABETES & WELZIJN

INSPIRATIE EN TOOLS OM HET OPLEIDINGSPROGRAMMA VOOR
ZORGVERLENERS UIT TE VOEREN

Over DWELL

Projectpartners

- The Health and Europe Centre (lead partner), Verenigd Koninkrijk
- The Blackthorn Trust, Kent, Verenigd Koninkrijk
- Arteveldehogeschool, Gent, België
- Kinetische Analyse, Nederland
- Medway Community Healthcare CIC, Verenigd Koninkrijk
- Kent County Council, Verenigd Koninkrijk
- Canterbury Christ Church University, Verenigd Koninkrijk
- Centre Hospitalier de Douai, Frankrijk

Financiering

Het DWELL-project werd goedgekeurd en gefinancierd door het EU Interreg 2 Zeeën-programma 2014-2020 (medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling).

Auteurs

Anne Eltringham Cox & Julie Webster (Medway Community Healthcare), Ruben Vanbosseghem, Annelien Callens & Veerle Luyens (Arteveldehogeschool) in samenwerking met Anna Best (The Health and Europe Centre), Nathalie Belmas (Blackthorn Trust), Maarten Gijssel (Kinetic Analysis), Stephen Cochrane (Kent County Council), Prof. Eleni Hatzidimitriadou, Sharon Manship & Thomas Thompson (Canterbury Christ Church University), Marie Duezcalzada (Centre Hospitalier de Douai).

Contact & meer informatie

- Verenigd Koninkrijk: anna.best@nhs.net, julie.webster1@nhs.net, nathalie@blackthorn.org.uk, eleni.hatzidimitriadou@canterbury.ac.uk, Stephen.Cochrane@kent.gov.uk
- Frankrijk: marie.Duezcalzada@ch-douai.fr
- Nederland: mpe.gijssel@kinetic-analysis.com
- België: ruben.vanbosseghem@arteveldehs.be

www.dwelldiabetes.eu

Inhoudsopgave

Over DWELL	1
1 Inleiding	3
1.1 Achtergrond	4
1.2 Competenties en hun belang	4
2 Het DWELL opleidingsprogramma voor zorgverleners	5
2.1 Wat is het DWELL opleidingsprogramma voor zorgverleners?	6
2.2 Competenties	6
2.3 Kwaliteitsborging	7
2.4 Doelstellingen	8
3 De vijf modules van het opleidingsprogramma	9
3.1 Module 1: De DWELL-aanpak	10
3.1.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?	11
3.1.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan	12
3.2 Module 2: Inzicht in diabetes type 2	16
3.2.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?	17
3.2.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan	18
3.3 Module 3: Faciliteren	23
3.3.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?	24
3.3.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan	25
3.4 Module 4: Motiverende gespreksvoering	29
3.4.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?	30
3.4.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan	31
3.5 Module 5: DWELL-evaluatie-instrumenten	36
3.5.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?	37
3.5.2 Hoe deze module te geven	37
Referenties	38

1 Inleiding

Door Stephen Cochrane, Kent County Council, Verenigd Koninkrijk

1.1 Achtergrond

In het Diabetes & WELLbeing (DWELL) project zijn acht partners uit het Interreg 2-Zeeën gebied betrokken. De partners zijn afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, België, Nederland en Frankrijk. Een 12 weken programma voor personen met diabetes type 2 en een opleidingspakket voor zorgverleners die het programma uitvoeren is ontworpen door het DWELL partnerschap en tijdens het project.

Het project is gericht op personen met diabetes type 2 die in deze landen die toegang krijgen tot ondersteuning op maat, zodat zij hun diabetes zelf onder controle kunnen krijgen en houden en bijgevolg hun welzijn kunnen verbeteren. Dit kan het zelfmanagement en de therapietrouw vergroten, de gezondheid en het welzijn verbeteren en economische voordelen opleveren voor de gezondheidsdiensten.

Het DWELL-programma is beschreven in een vorig rapport 'DWELL Diabetes & WELLbeing: inspiratie en tools om het 12-weeken programma uit te voeren' (Vanbosseghem, et al., 2022). Het doel van dit rapport is om het trainingsprogramma voor zorgverleners te beschrijven. Naast het trainingsprogramma werd nog een programma voor ambassadeurs uitgewerkt. Dit wordt in een apart rapport beschreven.

1.2 Competenties en hun belang

Een initiatief voor therapeutische patiënteneducatie (TPE) of een gestructureerd educatieprogramma (SEP) - specifiek voor patiënten in het Verenigd Koninkrijk - (NICE 2016) zoals DWELL is bedoeld om patiënten te ondersteunen bij het omgaan met hun aandoening en meer controle te krijgen over hun leven en aandoening. Het zou daarnaast ook de kosten van langdurige zorg voor patiënten en voor de samenleving moeten verminderen. TPE/SEP is educatie die wordt gegeven door zorgverleners die zijn opgeleid in de educatie en gezondheidspromotie en is er op gericht om een patiënt (of een groep patiënten en hun familie) in staat te stellen de behandeling van zijn aandoening te managen en vermijdbare complicaties te voorkomen, met behoud of verbetering van de levenskwaliteit. Het voornaamste doel ervan is een therapeutisch effect te bereiken naast dat van alle andere interventies (farmacologisch, fysiotherapie, enz.).

Sinds 1998 wordt TPE erkend als een belangrijke bijdrage aan het beheer van chronische aandoeningen en wordt aanbevolen om het op te nemen in opleidingsprogramma's voor gezondheidswerkers (WHO 1998; Lager G, Patky Z, Golay A 2010). TPE/SEP is gebaseerd op de gedachte dat het opleiden van patiënten - d.w.z. hen helpen vaardigheden te ontwikkelen om hun ziekte beter onder controle te krijgen en hun leven eraan aan te passen - bijdraagt tot hun gezondheid en welzijn.

Een competentie (of bekwaamheid) kan worden gedefinieerd als de beroepsbekwaamheid die nodig is om bepaalde functies uit te oefenen of een erkende bekwaamheid om een specifieke handeling te verrichten. Competentie is een potentieel dat wordt gerealiseerd op het moment van uitvoering (WHO 1998).

2 Het DWELL opleidingsprogramma voor zorgverleners

2.1 Wat is het DWELL opleidingsprogramma voor zorgverleners?

In het kader van het DWELL-project is een trainingsprogramma voor zorgverleners ontwikkeld en georganiseerd. Dit trainingsprogramma ondersteunt deelnemende experts en facilitatoren bij het uitvoeren van het 12 weken programma voor personen met diabetes type 2.

De kernelementen van het programma zijn vastgesteld door het DWELL-partnerschap, op basis van een 'skill gap analyse' en een bijkomende vragenlijst.

2.2 Competenties

Een competentie kan worden omschreven als het beschikken over de kennis, vaardigheden en eigenschappen voor een bepaalde taak. Het waarborgen van de competentie van gezondheidswerkers die zorg verlenen aan mensen met diabetes is een uitdagend, maar essentieel onderdeel van de verbetering van de kwaliteit en de normen van diabeteszorg. De oefening moet worden gezien als het eerste element van een drieledig proces: beoordeling van vaardigheden, voortdurende ontwikkeling en ten slotte verbetering van vaardigheden.

Dit initiële competentiekader van DWELL wordt aangeboden als een benchmark die op verschillende manieren kan worden gebruikt en verder ontwikkeld om de kennis en vaardigheden van zorgverleners te verbeteren. Bijvoorbeeld om:

- Individuele zorgverleners te ondersteunen om hun professionele ontwikkeling in de diabeteszorg te plannen.
- Richting te geven voor werkgevers over de bekwaamheid op de verschillende niveaus van diabeteszorg.
- Een referentie te geven voor de planning van onderwijsprogramma's.
- Informatie voor leidinggevend en beleidsactoren om geschikt personeel te vinden om diensten te verlenen die aan de lokale behoeften na DWELL voldoen.

Het ontwikkelingsproces voor dit DWELL Framework ging verder met een informele workshop om de vaardigheden/kennis te identificeren die de project partners van zorgverleners verwachtten. Het moet worden benadrukt dat dit geen formele beoordeling van opleidingsbehoeften was. Er werd een 'draft competency grid' opgesteld die aansloot bij het opleidingsprogramma. De competenties werden vervolgens ondergebracht in een van de vier 'Key Skill Areas', namelijk (1) Core skills, (2) Gelijkheid en billijkheid, (3) Kennis over diabetes en ten slotte (4) Interpersoonlijke vaardigheden. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de competenties die nodig zijn voor het coördineren van de uitvoering van het DWELL-programma en de competenties die nodig zijn voor het verstrekken van educatiesessies aan personen met diabetes type 2.

2.3 Kwaliteitsborging

Het concept van de 'DWELL Trainer Competency Skills Framework' werd gedeeld met project partners en werd vervolgens getoetst aan de QISMET QIS 2020 kwaliteitsstandaard (<https://www.qismet.org.uk/>) door zorgverleners van Medway Community Healthcare.

Om bekwaamheid te garanderen werden kwaliteitsborgingsmechanismen geïntegreerd. In het Verenigd Koninkrijk moeten alle potentiële facilitators een zelfbeoordelingsformulier voor basiskennis invullen om hun opleidingsbehoeften vast te stellen; facilitators moesten minimaal één volledig 12 weken DWELL-programma meevolgen voordat zij hun eerste programma zelf konden geven. Bovendien werd hun competentie om het DWELL-programma te geven beoordeeld door een ervaren DWELL-facilitator, met behulp van interne peer review tijdens het eerste programma dat zij gaven.

De ervaren facilitator, die de peer review uitvoert, geeft de nieuwe facilitator na elke sessie feedback. Aan het einde van het programma ontving de nieuwe facilitator een kopie van de documentatie van de peer review voor zijn persoonlijk ontwikkelingsdossier en werd hij ondersteund bij de ontwikkeling van een actieplan om alle gebieden die als verbeteringswaardig waren aangemerkt, aan te pakken.

Om hun bekwaamheid op peil te houden, moesten de facilitatoren minimaal één DWELL 12 weken programma per zes maanden geven. Zij moesten de DWELL-vergaderingen bijwonen om de normen van het programma te handhaven en te zorgen voor voortdurende verbetering en ontwikkeling als gevolg van feedback van de deelnemers en het bijwerken van het cursusmateriaal als gevolg van veranderingen in het bewijsmateriaal.

Voortdurend evalueren de facilitatoren elkaar op een doorlopend programma om ervoor te zorgen dat alle sessies die zij geven ten minste eenmaal per drie jaar worden geëvalueerd. Er zal opleiding worden verstrekt om het peer review-proces uit te voeren.

Het is een vereiste voor al het klinisch personeel om permanente persoonlijke ontwikkeling (CPD) aan te tonen. In overeenstemming hiermee zijn alle DWELL begeleiders verplicht om bewijzen van permanente educatie bij te houden. Zelfevaluatie trainingseisen, interne peer review en geïmplementeerde actieplannen als onderdeel van het kwaliteitsborgingsproces voor DWELL samen met kopieën van beoordelingen met betrekking tot de rol van de facilitator maakten deel uit van dit bewijs.

2.4 Doelstellingen

Het DWELL-partnerschap verwacht dat het personeel dat het 12-weekse programma uitvoert:

- zich bewust is van de filosofie van de DWELL-aanpak
- kennis heeft van de principes, doelstellingen en onderdelen van het 12 weken-programma
- diabetes type 2 begrijpen
- weet hoe je een groep deelnemers moet faciliteren
- weten hoe je een motiverend gesprek voert
- weten hoe de evaluatie-instrumenten moeten worden gebruikt

3 De vijf modules van het opleidingsprogramma

3.1 Module 1: De DWELL- aanpak

De medewerkers die het 12-weken DWELL-programma uitvoeren, moeten worden geïnformeerd over de filosofie en aanpak van DWELL, aangezien deze aanpak verschilt van andere huidige ondersteuningsprogramma's voor personen met diabetes.

De deelnemende zorgverleners moeten ook worden geïnformeerd over de inhoud van het DWELL 12 weken programma, het pick & mix-programma en online tools en overige elementen in het project (vb. evaluatie).

3.1.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?

De zorgverlener:

- Begrijpt het concept van het DWELL-project
- Kent de DWELL-filosofie
- Gaat akkoord met de DWELL-filosofie
- Begrijpt wat het DWELL-programma inhoudt en hoe het zal worden uitgevoerd.
 - Kent de doelen van het DWELL 12 weken programma
 - Kent de vier modules van het 12 weken programma
 - Kent de principes van het 12-weken programma
- Weet hoe hij/zij kan bijdragen aan de doelstellingen van dit 12 weken programma

3.1.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan

Doel van de sessie/leerdoelstelling:

Het doel van deze sessie is om de deelnemer een achtergrond en inzicht te geven in het DWELL programma.

Leerresultaten

Aan het einde van de sessie, krijgen de deelnemers:

- inzicht in het concept van het DWELL-onderzoeksproject
- een bewustzijn van de impact van type 2 diabetes op het leven van individuen
- kennis van de verschillende bij het project betrokken partners en van de wijze waarop het project wordt gefinancierd
- inzicht in wat het DWELL-programma voor de deelnemers inhoudt en hoe het zal worden uitgevoerd
- inzicht in de DWELL-filosofie
- een bewustzijn van de continue ondersteuning die wordt ontwikkeld voor DWELL-deelnemers, inclusief de rol van de DWELL ambassadeur
- inzicht in het opleidingsprogramma voor DWELL zorgverleners
- een bewustzijn van de verwachte resultaten van het DWELL-project en hoe deze zullen worden gemeten

Duur van de sessie:

3 uur en 40 minuten, inclusief 20 minuten pauze.

Maximum aantal deelnemers:

Deze sessie is bedoeld voor mensen die direct betrokken zijn bij DWELL. Maximum 12 personen. Dit laat discussie en interactie toe.

Benodigde middelen/apparatuur:

flip-over en pennen, laptop, projector en scherm, programma van de sessie, hand-outs, inschrijvingsregister, pennen voor deelnemers en evaluatieformulieren, koffie/thee/water, slides van presentaties, en lesplannen.

Programma:

Tijd (Min)	Inhoud	Methode en middelen	Leerresultaten
15	Welkom en aanmelden	Informatief Aanmelden, aanwezigheid registreren Kennis van huishoudelijke regelingen en inrichting van de omgeving, bijv. toiletten Lokaal brandveiligheidsproces toelichten Lesplan	
5	Inleiding en overzicht van het programma	Informatief Programma van de sessie en hand-outs Lesplan	
20	Impact van diabetes type 2 op het leven van individuen	Informatieve sessie gegeven door iemand met diabetes type 2 Discussie Flip-over en pennen Opmerkingen van de sprekers Lesplan	Deelnemers krijgen inzicht in de impact van leven met type 2 diabetes.
10	Concept van het DWELL-onderzoeksproject	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Notities van sprekers Lesplan	De deelnemers krijgen inzicht in de achtergrond van het DWELL-onderzoeksproject.
10	Verschillende partners die bij het project betrokken zijn en hoe het wordt gefinancierd	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Notities van de sprekers	De deelnemers zullen weten welke verschillende partners bij het DWELL-project betrokken

		Lesplan	zijn en hoe het project is gefinancierd.
40	Inhoud van het DWELL-programma voor patiëntenondersteuning, hoe het zal worden uitgevoerd, met inbegrip van de beginselen van neduatie	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Notities van de sprekers Lesplan	De deelnemers begrijpen de 4 verschillende onderdelen van het programma en de nadruk op zelfwerkzaamheid en de aanpak van volwasseneneduatie.
20	Pauze	Versnaperingen	
20	De DWELL-filosofie	Discussie Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan Hand-outs van de DWELL-filosofie	Deelnemers zullen de DWELL-filosofie begrijpen en zich erin kunnen vinden.
20	Voortdurende ondersteuning wordt ontwikkeld voor DWELL-deelnemers, inclusief de rol van de ambassadeur.	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Notities van de sprekers Lesplan	De deelnemers krijgen inzicht in de verschillende instrumenten en ondersteuningsmethoden die worden ontwikkeld om DWELL-deelnemers op lange termijn te helpen.
20	DWELL Opleidingsprogramma voor personeel	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Opmerkingen van de sprekers Lesplan	De deelnemers begrijpen de verschillende elementen van het opleidingsprogramma voor DWELL-personeel en weten wie welke aspecten moet volgen.

20	Verwachte resultaten van het DWELL-project en hoe deze zullen worden gemeten	Informatief Laptop, projector en scherm DWELL PowerPoint presentatie Notities van de sprekers Lesplan	De deelnemers begrijpen het evaluatie-instrument en de gegevens die worden verzameld om het DWELL-onderzoeksproject te evalueren.
20	Afsluiting: vragen en antwoorden, volgende stappen, evaluatieformulieren	Evaluatieformulieren, pennen	

3.2 Module 2: Inzicht in diabetes type 2

Om deelnemers aan het 12 weken programma te faciliteren en te ondersteunen, moet de medewerker kennis hebben van diabetes type 2 (DMT2).

3.2.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?

De zorgverlener:

- Is zich bewust van de prevalentie van diabetes
- Is zich bewust van de financiële gevolgen van diabetes
- begrijpt wat het is om te leven met diabetes
- Weet wat DMT2 is
- Kent acute en chronische complicaties van DMT2
- Weet hoe te handelen bij acute complicaties
- Kent de aanbevelingen, normen en voordelen van dagelijkse lichaamsbeweging
- Kent de aanbevelingen, normen en voordelen van gezonde voeding

3.2.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan

Diabetes begrijpen

Doel van de sessie/leerdoelstelling:

Het doel van deze sessie is het begrijpen van het normale glucosemetabolisme en de veranderingen die optreden bij diabetes, symptoombestrijding en medicatie.

Leerresultaten:

- bewustzijn van de prevalentie en de financiële gevolgen van diabetes
- het normale glucosemetabolisme begrijpen
- het ontstaan van diabetes en de verschillende soorten diabetes begrijpen
- de symptomen van diabetes in verband met hoge bloedglucose begrijpen
- bewustwording van de complicaties van diabetes
- bekendheid met het beheer van diabetes

Duur van de sessie: 2 uur

Maximum aantal deelnemers: 15

Benodigde middelen/uitrusting: bv. flip-over, hand-outs, markeerstiften, koffie/thee/water, inschrijfblad

Diabetes UK Explaining diabetes video (of vergelijkbaar), PC/laptop: projector; scherm

Balpen voor deelnemers en evaluatieformulieren, zelfbeoordelvragenlijsten

Notities van sprekers/Lessenplan

Programma:

Inhoud	Methode en middelen	Hoe de bekwaamheid moet worden gemeten
Introductie & Aanmelden	Informatief Aanmelden Kennis van huishoudelijke regelingen en inrichting van de omgeving, bijv. toiletten Lokaal brandveiligheidsproces	Kennisniveau de deelnemers vullen voor en na de sessie een zelfevaluatie in om het toegenomen bewustzijn en begrip te meten.
		Leerresultaten van de sessie
Overzicht van de zitting Verwachtingen van de deelnemers aan de sessie Het huidige kennisniveau meten	Discussie Hand-outs/overzicht van de sessie Flip-over/pennen Zelfbeoordelvragenlijst	De deelnemers stellen verwachtingen voor de sessie vast en meten hun huidige niveau van bewustzijn/begrip van diabetes
Prevalentie van diabetes, lokaal, nationaal en internationaal Financiële gevolgen op nationaal en internationaal niveau Hoe groot is het probleem? Wat zijn de kosten?	Informatief Opmerkingen van de spreker en flip chart/power point dia Opmerkingen van de spreker/lesplan	De deelnemers zullen inzicht hebben in de prevalentie en de financiële gevolgen van diabetes op nationaal en internationaal niveau.
Glucose metabolisme Wat is glucose?	Discussie en informatief	De deelnemers hebben inzicht in het

<p>Waarom heeft het lichaam glucose nodig en waar komt het vandaan?</p> <p>Welke voedselgroep in het bijzonder?</p> <p>Als je eet, waar gaat het eten dan heen?</p> <p>Wat gebeurt er vervolgens met de glucose</p> <p>Hoe komt de glucose in de cellen?</p> <p>Waar komt insuline vandaan?</p> <p>Wat gebeurt er met glucose in de cel?</p> <p>Als het lichaam genoeg energie heeft, waar denk je dat het extra wordt opgeslagen?</p> <p>Lever opslagplaats voor glucose</p> <p>Als je 's nachts niet eet, waar denk je dan dat het lichaam energie vandaan haalt?</p> <p>Vrijgelaten uit de voorraad van de lever</p> <p>Als de lever een volle voorraad heeft, waar wordt dan de extra glucose-energie opgeslagen?</p> <p>Het lichaam heeft een ander proces dat de bloedglucose onder controle houdt.</p> <p>Heeft iemand gehoord van incretine hormonen?</p> <p>Helpt het lichaam meer insuline te produceren wanneer u CHO eet.</p> <p>De hoeveelheid door de lever geproduceerde glucose verminderen</p> <p>Verminder de snelheid waarmee je maag voedsel verteert</p> <p>Vermindert de eetlust</p> <p>Wat is het ideale bereik voor bloedglucose?</p> <p>Herinnering/Samenvatting</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glucose wordt gebruikt voor energie • Voedsel wordt afgebroken voor energie • Insuline zorgt ervoor dat glucose in de cellen komt voor energie. • Dit houdt de bloedglucose binnen een gecontroleerd bereik. 	<p>Diabetes UK: Uitleg over diabetes video</p> <p>Projector PC/laptop</p> <p>Scherf</p> <p>Flip-over / balpennen</p> <p>Notities van de spreker/lesplan</p>	<p>glucosemetabolisme bij afwezigheid van diabetes.</p>
--	--	---

<p>Ontwikkeling van diabetes</p> <p>Wat gaat er mis met het glucose metabolisme en waarom? De behandelingen en de verschillende soorten diabetes? Van welke verschillende soorten diabetes heb je gehoord? Wat denk je dat er gebeurt bij Type 1? Waar gaat het mis bij diabetes type 2 Wat kan de oorzaak zijn van de roestige sleutel? Als het bloedglucosegehalte hoog is en de cellen geen energie hebben, hoe zou het lichaam dan reageren? Hoe lang denk je dat de alvleesklierfabriek het volhoudt?</p> <p>Herinnering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het verschil tussen diabetes type 1 en type 2? • Welke andere soorten diabetes zijn er? • Wat draagt bij tot insulineresistentie? • Hoe reageert het lichaam op hoge bloedglucosewaarden? 	<p>Discussie en informatief</p> <p>Diabetes UK: Uitleg over diabetes video Projector PC/laptop Scherm Flip-over / pennen Notities van de spreker/lesplan</p>	<p>Deelnemers zullen begrijpen hoe diabetes zich ontwikkelt en hoe het lichaam reageert</p>
<p>Symptomen van verhoogde bloedglucosewaarden</p> <p>De symptomen van diabetes in verband met hoge bloedglucosewaarden Hoe probeert het lichaam een deel van de extra glucose kwijt te raken? Wat gebeurt er als je veel urine verliest? Als glucose niet in je cellen komt voor energie, hoe zou je je dan voelen? Sommige mensen vallen af, hoe komt dat?</p>	<p>Discussie en informatief</p> <p>Diabetes UK: Uitleg over diabetes video Projector PC/laptop Scherm Flip-over / pennen Opmerkingen van de spreker/lesplan</p>	<p>De deelnemers begrijpen de symptomen van verhoogde bloedglucosewaarden.</p>
<p>Complicaties</p> <p>Microvasculaire</p>	<p>Discussie en informatief</p>	<p>Deelnemers begrijpen de complicaties van diabetes.</p>

Macrovasculair Depressie/angst	Diabetes UK: Uitleg over diabetes video Projector PC/laptop Scherm Flip-over / pennen Notities van de spreker/lesplan	
Beheer Kan diabetes worden teruggedraaid? Hoe kan de bloedsuikerspiegel worden verbeterd? Hoe kunnen de risico's op complicaties worden beperkt?	Discussie en informatief Diabetes UK: Uitleg over diabetes video Projector PC/laptop Scherm Flip-over / balpennen Notities van de spreker/lesplan	De deelnemers krijgen inzicht in de verschillende aspecten van diabetesbeheer en hoe het risico op complicaties kan worden beperkt.
Medicatie Metformine verbetert de insulineresistentie Glitizonen helpen het lichaam gevoeliger te zijn voor insuline Sulfylureas helpen de alveesklier meer insuline te maken Gliflozines verhogen de uitscheiding van glucose door de nieren DPP4-remmers verhogen het effect van incretinehormonen GLP1 imiteert incretines Insuline	Discussie en informatief Flip-over / balpennen Notities van de spreker/lesplan Hand-outs over medicatie	De deelnemers zullen inzicht hebben in het scala van geneesmiddelen voor glycemische controle en hun werkingsmechanisme.
Herziening verwachtingen Samenvatting Herhaling zelfevaluatievragenlijst Evaluatie van de zitting Sessie afsluiten	Discussie Zelfbeoordelvragenlijst, pennen voor deelnemers Evaluatieformulieren	De deelnemers zullen een grotere mate van bewustzijn en begrip van diabetes kunnen meten

3.3 Module 3: Faciliteren

Ondersteuning is een van de basisprincipes van het DWELL-programma voor patiëntenondersteuning. Deelnemende medewerkers krijgen een belangrijke rol als begeleider van een groep of individu. Dit vereist faciliterende vaardigheden.

3.3.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?

De zorgverlener:

- Begrijpt wat het betekent om te faciliteren
- Begrijpt hoe volwassenen leren
- Weet hoe hij een groep of een individu moet ondersteunen
- Weet hoe om te gaan met weerstand binnen een groep of individu
- Weet hoe om te gaan met conflicten in een groep
- Weet alle groepsleden erbij te betrekken

3.3.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan

Titel van de sessie: Faciliterende vaardigheden

Doel van de sessie/leerdoelstelling:

Het doel van deze sessie is om de mensen die betrokken zijn bij de uitvoering van het DWELL programma te voorzien van het begrip en de vaardigheden om groepen te faciliteren.

Leerresultaten

Aan het einde van de sessie zal het personeel:

- weten wat het betekent om te faciliteren
- inzicht hebben in hoe factoren zoals persoonlijkheidstypes het gedrag van de deelnemers in de groep beïnvloeden.
- zich bewust zijn van hun natuurlijke facilitatiestijl
- inzicht hebben in de verschillende manieren waarop volwassenen leren
- een aantal belangrijke facilitaire vaardigheden ontwikkeld hebben
- vertrouwen gekregen als facilitator

Duur van de sessie: 6 uur en 40 minuten, inclusief pauzes en lunch.

Maximaal aantal deelnemers: Een groep van 12 is ideaal voor een gefaciliteerde workshop omdat dit de juiste balans geeft tussen intimiteit en levendigheid. Kleiner dan 5 of groter dan 15 vereist een zeer ervaren facilitator om orde, interesse en richting te behouden.

Benodigde middelen/apparatuur:

Flipover en flipoverstiften, laptop, projector en scherm of lege muur, hand-outs inclusief sessieprogramma en groepstaken
Sprekersnotities (bijgevoegd), lesplan
inschrijvingsformulier
Balpennen voor deelnemers en evaluatieformulieren

Programma:

Tijd (mins)	Inhoud - wat moet worden behandeld	Methode - bijvoorbeeld seminar, praktijkdemonstratie en hulpmiddelen	Hoe moet de bekwaamheid worden gemeten?
20	Welkom Aanmelden	Informatief Aanmelden register, pennen Kennis van huishoudelijke regelingen en inrichting van de omgeving, bijv. toiletten Lokaal brandveiligheidsproces Lesplan	Bekwaamheid als facilitator wordt gemeten door een ervaren facilitator met behulp van de juiste peer review documenten wanneer de persoon zijn eerste DWELL programma geeft.
10	Inleiding en overzicht van de dag.	Informatief Programma van de sessie en hand-outs Lesplan	
			Leerresultaten voor deze sessie hieronder:
10	Definitie van faciliteren en waarom is het belangrijk?	Discussie & Informatief Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan	De deelnemers zullen begrijpen wat faciliteren is en waarom het belangrijk is.
30	Eenvoudige beginselen voor het leiden van een gefaciliteerde workshop	Discussie & Informatief Zoals hierboven	De deelnemers begrijpen de principes voor het leiden van een gefaciliteerde workshop
40	Wat maakt een goede facilitator? 7 Sleutelvaardigheden	Discussie & Informatief Zoals hierboven	De deelnemers begrijpen de vaardigheden die nodig zijn om een goede facilitator te zijn.
20	Pauze		

20	Rol en stijl van de facilitator, met inbegrip van de groepstaak	Discussie, groepstaak & informatief Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan Hand-outs voor groepstaak over facilitatiestijl	Deelnemers krijgen inzicht in hun natuurlijke facilitatiestijl.
30	Beginselen van volwasseneneducatie	Discussie & Informatief Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan Hand-outs over beginselen van volwasseneneducatie	De deelnemers zullen begrijpen hoe volwassenen leren en hoe ze verschillende technieken kunnen toepassen in het onderwijs om tegemoet te komen aan verschillende stijlen.
40	Lunch		
30	Persoonlijkheidstypes	Discussie & Informatief Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan Hand-outs over Persoonlijkheidstypes Laptop, projector en scherm	De deelnemers krijgen inzicht in de verschillende persoonlijkheidstypes en hoe dit de dynamiek van workshops kan beïnvloeden.
30	Conflicten en mogelijke oplossingen voor conflicten	Discussie & Informatief Flip-over en pennen Opmerkingen van de sprekers Lesplan	De deelnemers krijgen inzicht in de verschillende redenen waarom conflicten kunnen ontstaan en praktische technieken om negatieve conflicten op te lossen.
20	Pauze		

60	Groepsopdracht	Hand-outs voor groepstaak over het faciliteren van een discussie Flip-over en pennen	De deelnemers zullen ervaring en vertrouwen krijgen in het faciliteren van een groep
30	Feedback van groepstaak	Flip-over en pennen Notities van de sprekers Lesplan	De deelnemers zullen hun kennis en bewustzijn vergroten van de aspecten waarmee rekening moet worden gehouden bij het faciliteren van een groep
10	Afsluiten en invullen van het evaluatieformulier	Evaluatieformulieren	De deelnemers stellen een doel om naar toe te werken

3.4 Module 4: Motiverende gespreksvoering

Het DWELL-programma stelt de persoon met diabetes type 2 aan het roer. Zelfmanagement is een belangrijk concept in de DWELL aanpak. Voor elke deelnemer worden minstens twee motiverende gesprekken georganiseerd. De principes van motivationele gespreksvoering kunnen ook worden gebruikt in alle sessies van het 12 weken programma.

3.4.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?

De zorgverlener:

- Kent de principes van motiverende gespreksvoering
- Kan de principes van motiverende gespreksvoering gebruiken in het 12 weken-programma
- Kan samen met de deelnemer doelen stellen
- Weet hoe hij empathie moet uiten
- Weet hoe hij de zelfredzaamheid kan ondersteunen
- Weet hoe te rollen met weerstand

3.4.2 Hoe deze module te geven - voorbeeld lesplan

Titel van de sessie: Training Motiverende Gespreksvoering 1
Doel van de sessie/leerdoelstelling: Personeel opleiden om motiverende gesprekken te voeren
Duur van de sessie: (bijv. 3 uur): 2 dagen Dag 1 - achtergrond, overzicht, doel en toepassing Dag 2 - verdiepende vaardigheden en oefening
Maximum aantal deelnemers: 15
Benodigde middelen/apparatuur: Trainer voor motiverende interviews Flip-over, balpennen, papier Projector en scherm

Voorgestelde volgorde:

Tijd (min.)	Inhoud/Activiteit/Taak	Methode - bv. groepsdiscussie, uitleg, demonstratie	Middelen	Leerresultaat
DAG 1: Ochtendsessie: 3 uur en 45 minuten (inclusief een pauze van 15 minuten)	Verken het volgende: 1. Wat is motivationeel interviewen? 2. Wat is de relevantie ervan voor een diabetesproject? 3. Onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie 4. Waarom verandering moeilijk is en hoe ambivalentie een rol speelt 5. De onderliggende concepten van	1. Uitleg gevolgd door discussie, 2. Luisteroefening: Groepjes van 4, één persoon kiest een persoonlijke situatie om over te praten. De andere drie moeten luisteren zonder te onderbreken. Eén persoon luistert naar het 'denken' van de spreker, een andere persoon luistert naar de 'gevoelens' van de spreker en de derde persoon luistert naar de wil van de persoon. Daarna geven de luisteraars feedback aan de spreker, en vervolgens kan de spreker op zijn beurt feedback geven over hoe het was om zijn gedachten/gevoelens/wil terug te horen beschrijven. De groep kan bespreken wat het luisteren, voelen en denken in de weg stond. 3. Oefenen van kernvaardigheden: Open vragen, affirmaties, reflecties en samenvattingen	Genoeg ruimte voor mensen om zich in groepen te verdelen. Stoelen Flip-over om aantekening en te maken	1. De cursisten begrijpen het concept van motiverende gespreksvoering en het verschil met algemene gesprekken, en begrijpen de toepassing ervan op diabetes. 2. De cursisten hebben de basisvaardigheden van het luisteren op 3 niveaus geleerd - denken/voelen/willen 3. De cursisten zullen de OARS-beginselen begrijpen

	<p>MI uitleggen: de geest van MI: partnerschap, acceptatie, compassie en evocatie</p> <p>6. Het principe van OARS (open vragen, affirmations, (bevestigingen), reflections (beschouwingen) en summaries (samenvattingen)) uitleggen</p>			
45 minuten - pauze				-
Middagzitting: 3 uur, inclusief een pauze halverwege.	<p>1. Navigeren door de 4 processen Engaging, Focusing, Evoking en Planning.</p> <p>2. Bespreking van "change</p>	<p>1. Uitleg van elk proces</p> <p>2. Splits mensen in paren om te werken aan elk van de eerste 3 onderdelen in een rollenspel (betrekken, focussen, oproepen).</p>		<p>1. De cursisten zullen de 4 processen begrijpen en kunnen toepassen</p> <p>2. Zij zullen in staat zijn taalgebruik te</p>

	<p>talk" - taal die aanzet tot beweging in de richting van verandering</p> <p>3. Alles samenbrengen - oefensessies</p>			<p>vermijden dat niet bevorderlijk is voor zinvolle communicatie die tot zelfrealisatie leidt.</p>
<p>DAG 2: Ochtendsessie: 3 uur en 45 minuten (inclusief een pauze van 15 minuten)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het belang van stilte in motiverende interviews 2. Meer werk aan het proces van de vier pijlers 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bekijk een video (Disconnect to Reconnect , Prudential Singapore) https://www.youtube.com/watch?v=VsojBgHqeg4 2. Prioriteitenoefening - hoe kom je tot een focus als die in het begin niet duidelijk is. Formaat: echt spel in tweetallen, 10 minuten. Focus op de veranderdoelen, niet op het oproepen of plannen. Stop wanneer u een duidelijke richting voor verandering hebt. Bespreek wat nuttig en minder nuttig was, welke interviewvaardigheden werden gebruikt bij het focussen 3. Real-play in groepen van 3 - 2 personen voeren het interview uit met een derde 		<ol style="list-style-type: none"> 1. De cursisten begrijpen dat het proces van de 4 fundamenteen niet lineair is, en zijn in staat het juiste proces op het juiste moment in te zetten om verandering teweeg te brengen.

		persoon die observeert, zodat er gelegenheid is voor feedback.		
45 minuten pauze				
Middag sessie: 3 uur	1. De praktische aspecten van de planning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leg uit hoe u voldoende betrokkenheid in het gesprek tot stand brengt, hoe u een duidelijk gezamenlijk doel schetst en hoe u ervoor zorgt dat de cliënt voldoende gemotiveerd is. 2. Triade van spreker, interviewer en waarnemer. De spreker selecteert een veranderingsonderwerp dat uit de ochtendoefening naar voren is gekomen en waar hij of zij iets aan wil doen. De interviewer voert het gesprek, en de waarnemer let op wat er gebeurt, wat nuttig lijkt om tot een plan te komen. 3. Het formulier doornemen dat aan het eind van het motivatiegesprek moet worden ingevuld, zodat het personeel begrijpt hoe het moet worden ingevuld. 		De cursisten begrijpen hoe zij het gesprek van een veranderdoel naar een plan kunnen leiden, en hoe zij vervolgens het MI-formulier kunnen invullen met een lijst van doelen, inzicht in wat moeilijk te veranderen is en waarom, alsmede de motivatie van de cliënt voor verandering, en enkele praktische stappen voor het DWELL-programma.

3.5 Module 5: DWELL- evaluatie-instrumenten

Een DWELL-evaluatie-instrument met verschillende vragenlijsten zal worden gebruikt om het effect van het 12 weken durende programma voor patiëntenondersteuning te beoordelen. De deelnemers kunnen het personeel vragen stellen over deze evaluatie, dus het personeel moet op de hoogte zijn van de instrumenten en processen.

3.5.1 Wat zijn de doelstellingen van deze module?

De zorgverlener:

- Weet welke resultaten zullen worden beoordeeld
- Weet hoe het instrument moet worden ingevuld
- Kan de deelnemer informeren en ondersteunen bij het invullen van het DWELL-evaluatie-instrument

3.5.2 Hoe deze module te geven

In het DWELL-project werd een robuust evaluatieproces opgezet voor onderzoeksdoeleinden, om de resultaten van de patiënten en het DWELL-programma te evalueren. Het DWELL partnerschap ziet evaluatie als een essentieel element om feedback te krijgen van deelnemers, de resultaten van patiënten te beoordelen, enz. Daarom wordt geadviseerd een mechanisme te creëren en te installeren om de beoogde resultaten te evalueren. Vanuit kwantitatief oogpunt kunnen gevalideerde vragenlijsten worden gebruikt om de resultaten van patiënten te meten. Feedbacksessies en interviews of een focusgroep kunnen worden gebruikt om dieper in te gaan op de ervaringen van de deelnemers en meer te weten te komen over hun reis. Door deze mechanismen in te voeren kan de kwaliteit van het programma in de loop van de tijd worden verbeterd.

Referenties

An Integrated Career and Competency Framework for Diabetes Nursing 4th Edition. TREND-UK (Training, Research and Education for Nurses in Diabetes-UK). (2015). www.trend-uk.org/resources.

Benoit Pétré et al (2017) Cross-border evaluation of needs for training in therapeutic education of the patient for the management in type 2 diabetes and obesity: Survey by method of nominal group with healthcare professionals. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27242212/>

Community-Dwelling Individuals with Diabetes for Health Behavior Change Using Action Plans: An Innovation in Health Professionals Education and Practice. Health Promotion Practice, 16(6), 906-915 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26220279/>

Hausken, M.F.; Graue, M. (2013) **Developing, implementing and evaluating diabetes care training for nurses and nursing aides in nursing homes and municipal home-based services** European Diabetes Nursing; Mar 2013; vol. 10 (no. 1); p. 19-24 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1002/edn.219?needAccess=true&journalCode=yidn19>

Hempler, N. F., Ewers, B. (2015) **Development of culturally sensitive dialog tools in diabetes education.** Indian journal of endocrinology and metabolism; 2015; vol. 19 (no. 1); p. 178-181 <http://europepmc.org/article/MED/25593850?singleResult=true>

Hultquist, T.B., Browns, S.G., Geske, J., Kaiser, K.L., Waibel-Rycek, D. (2015) **Partnering With**

International Standards for Education of Diabetes Health Professionals: International Diabetes Federation, (2015) International Diabetes Federation Chaussée de la Hulpe 166, B-1170 Brussels, Belgium. <https://www.idf.org/e-library/education/63-international-standards-for-education-of-diabetes-health-professionals.html>

Lagger G, Pataky Z, Golay A. Efficacy of therapeutic patient education in chronic diseases and obesity. *Patient Educ Couns*. 2010;**79**(3):283–286. [PubMed] [Google Scholar]

NICE 2016. Quality statement 2: Structured education programmes for adults with type 2 diabetes. <https://www.nice.org.uk/guidance/qs6/chapter/quality-statement-2-structured-education-programmes-for-adults-with-type-2-diabetes>

Phillips, A., Dromgoole, P. (2005) **Analysing training needs Part 1: Questionnaire development** Journal of Diabetes Nursing Vol 9 No 7 https://www.woundsme.com/uploads/resources/dotn/_master/2019/files/pdf/jdn9-7-247-51.pdf

Sen, M. (2005) **Continuing Education Needs of Currently Practicing Nurses Toward the Self-Care Management of Patients with Type 2 Diabetes**. Journal for Nurses in Staff Development, 21(1), 31-36
https://journals.lww.com/jnsdonline/Abstract/2005/01000/Continuing_Education_Needs_of_Currently_Practicing.8.aspx

Simmons, D.; Deakin, T.; Walsh, N.; Turner, B.; Lawrence, S.; Priest, L.; George, S.; Vanterpool, G.; McArdle, J.; Rylance, A.; Terry, G.; Little, P. (2015) **Competency frameworks in diabetes** Diabetic Medicine; May 2015; vol. 32 (no. 5); p. 576-584
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/dme.12702>

World Health Organization. *Europe Report Therapeutic Patient Education – Continuing Education Programmes for Health Care Providers in the Field of Chronic Disease*. Copenhagen, Denmark: WHO; 1998. [[Google Scholar](#)]